

Posudek na bakalářskou práci

Autorka: Helena Pířová

Název: Cesta k ženskému fotbalu

Bakalářská práce se zabývá z hráčské perspektivy fenoménem ženského fotbalu. Jedná se o téma relativně málo probádané, ačkoliv je jak prakticky, tak teoreticky významné. Prostřednictvím ženského fotbalu, který představuje jistou subverzi genderového řádu, lze lépe prozkoumat a porozumět genderovým mechanismům.

Bakalářská práce je relativně krátká – zahrnuje jen 39 stran textu. Ovšem i na tomto úzkém prostoru autorka prokázala schopnost dobré práce s literaturou a badatelské dovednosti. Vyzdvihují seznam použité literatury, který zahrnuje 21 titulů, z toho 13 anglických. Práce je psána čtivě, bez gramatických chyb.

Teoretická část poměrně dobře prezentuje hlavní známé mechanismy, kterými se ve sportu prosazují genderové vzorce. Autorka přitom vychází zejména z přístupu Hall a Cahn, které jsou však již čtvrtstoletí staré. Doporučovala bych autorce vycházet i z novějších publikací, např. Aitchison (2007). Právě tato publikace by navíc autorku mohla inspirovat k zařazení nyní absentujícího tématu vztahu sportu a genderové identity. Koncept identity se nabízí i při analýze získaných rozhovorů (konkrétně v zažívaných rozporech mezi fotbalem a femininitou). Kromě tohoto tématu bych v teoretické části uvítala také rozbor dostupných údajů o volnočasových aktivitách žen a muž (neboť ve výzkumu je fotbal primárně pojednáván právě jako volnočasová aktivita). Až na tyto dva chybějící aspekty pokládám teoretickou část za zdařilou. Autorka prokázala schopnost pracovat s odbornou literaturou.

Vlastní výzkum byl založen na rozhovorech s hráčkami fotbalu. Popis průběhu výzkumu, včetně jeho opření o odbornou metodologickou literaturu, je precizní a díky tomu působí důvěryhodně. Je však škoda, že žádný z použitých titulů nevychází z feministické perspektivy.

Původní volbu narativních rozhovorů pokládám za správnou. Pro téma „cesty k“ jsou velmi vhodným nástrojem. Neznamenal ovšem, že aktérky hovoří zcela samostatně, bez vstupů tazatelky. Vstupy mají totiž stimulující funkci, vyjadřují zájem (Chrzą, 2003, 2007). Není mi jasné, že bez jejich užití se narativní rozhovory nedařily a autorka musela přejít k polostrukturovaným rozhovorům.

Autorka zařadila podle svých slov autobiografickou studii. Vlastní zkušenosti jsou využívány v analýze k dokreslení a dovysvětlení některých jevů. To je v pořádku, ale nabízí se otázka, zda si autorka tyto své pohledy uvědomila a vkládala až na základě analýzy rozhovorů, nebo zda je měla uspořádané již předem. Pokud platí druhý případ, pak je otázkou, nakolik byla analýza vedena snahou potvrdit si vlastní názory a postoje k ženskému fotbalu. Jaké kontrolní mechanismy, které by bránily přespříliš promítat do analýzy vlastní předem zformovaný pohled, autorka využívala? Mám na mysli například výzkumnický deník či triangulaci dat.

Emergující kategorie působí logicky a jsou s pomocí ukázek z rozhovorů dobře představené. Oceňuji, že autorka nezůstala jen u explicitních kategorií, ale alespoň v případě jedné kategorie (prožívaný

rozpor) šla hlouběji. Jednotlivé kategorie jsou představeny postupně – není bohužel věnován prostor jejich vzájemnému provázání.

Ze zjištění, která považuji za obzvláště zajímavá, ale zároveň v určitém aspektu nejasná, bych vyzdvihla následující. Uvítám, pokud se autorka k jednotlivým naznačeným otázkám vyjádří v průběhu obhajoby.

- Ženy považují samy sebe za jiné hráčky než muže – nerozumí tak dobře hře a mají menší fyzickou. Implicitně tedy hodnotí ženský fotbal jako méněcenný. Pocity méněcennosti autorka vyzdvihuje, ale spojuje je jen s vnějším znevýhodňováním ženských oproti mužským týmům. Ovšem pocit méněcennosti prostupuje všechny předcházející dimenze – ženy se považují za horší hráčky, než jsou muži. Jak se to promítá do jejich identity?
- Fotbal je považován za prostředek společného času otce a dcery. Skrze fotbal se buduje blízký vztah. Týká se sdílení i jiných oblastí než fotbalu, dochází celkově k prohlubování vztahu?
- Vesnice se ukazuje jako přirozeně fotbalové prostředí. Autorka ale uvádí příklady žen, které neměly kolem sebe vrstevnice-dívky, a proto se začaly fotbalu coby chlapecké aktivitě věnovat. Taková nerovnováha ve složení vrstevnických skupin ale není na vesnici standardní konstelace. Jak by to bylo ve vesnicích, kde je alternativa dívčích part? Byla taková aktérka zahrnutá do výzkumu?
- Fotbal je autorkou i aktérkami pokládán za prostředí podporující homosexualitu. Zdá se mi, že autorka přistupuje na zlehčování způsobu, jakým se z hráček stávají lesby (je zlehčování přítomno i v nadužívání označení lesbička namísto lesba?). Aktérky v tom spatřují tlak kolektivu. Ovšem proč v tom sama autorka nevidí emancipaci, kontextem podporovaný comingout? Zároveň v tvrzení, že maskulinní lesby by se měly „nechat předělat na kluka“ je důležité vidět tendence akterek k genderové dichotomizaci. Autorčin výklad je, že se hráčkám nelíbí pronikání mužských prvků v podobě maskulinnějšího vzhledu do ženského fotbalu, ovšem kdyby to tak bylo, měly by se aktérky ohradit i proti významné roli mužů-funkcionářů.

Závěr práce je poměrně chabý, zejména kvůli své stručnosti a absenci konfrontace vlastních zjištění s literaturou. Autorka se navíc v závěru věnuje jen vnějším okolnostem, nevšímá si identitní a vztahové složky.

Závěr: Bakalářská práce Heleny Píšové považuji za kvalitní a jednoznačně splňující nároky na závěrečné práce v bakalářském studiu. Autorka prokázala dobré výzkumnické dovednosti a schopnost analytického přístupu k odborné literatuře. V závislosti na kvalitě ústní obhajoby doporučuji hodnocení výborně – velmi dobře.